

Dato: 28.01.19

MØTEINNKALLING – STYRINGSMØTE NR. 1, 2019

Styringsgruppen:

Roar Jonstang (leder), Eivind Borge (nestleder), Andreas Lervig, Aina Dahl, Gunnstein Bakke, Elisabet Rosendal, Bjørn Jalving, Olaf Thon, Thorbjørn Halvorsen

Sekretariat:

Bjørn Strandli, Monika Olsen, Even Moland, Frithjof Moy, Alte Haga, Lars W. Solheim

Sted: Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, Tønsberg

Dag: 12.02.19

Tid: 10 – 15

SAKER

- Sak 1 Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Sak 2 Torskefredning, behov for referanseområder (vedlegg)
- Sak 3 Prøvefiske og genetiske undersøkelser 2018/2019 (vedlegg)
- Sak 4 Delprosjekt om sel og brisling i Ytre Oslofjord (vedlegg)
- Sak 5 Brukerundersøkelse, fritidsfiske (vedlegg)
- Sak 6 Aktivitet og budsjett 2019 (vedlegg)
- Sak 7 Eventuelt

Møte nr. 1 – 2019

Saksframlegg – sak nr.: 6

Økonomi – status 2018, aktivitet og budsjett 2019

Saksbehandler: Even Moland (HI)

Hva saken gjelder:

Prosjektet har hatt tilstrekkelige midler til å gjennomføre toktene, prøvofisket og genetiske analyser i oppstartsfasen. Gjennom tildeling av midler fra RFF Oslofjordfondet (oppstart i 2018) gav betydelig vekst på inntektssiden med ytterligere 1 million kroner per år. Denne økningen i inntekt førte til en ca. dobling av antall forskertimer i prosjektet. Tilleggsbevilgning på 300' fra KLD i 2018 muliggjorde innkjøp av 11 stk. satellittmerker til steinkobbe fra Aquaplan-NIVA, batteriskift på disse ved SMRU i Skottland, samt innkjøp av spesialgarn til for trygg fangst av sel. Selve merkingen vil bli gjennomført høsten 2019 (se sak nr. 4).

Tabell 1. Inntekter og utgifter i budsjettåret 2018.

Inntekter 2018	x 1000
Østfold Fylkeskommune	75
Vestfold Fylkeskommune	75
Ytre Hvaler nasjonalpark (Fylkesmannen Ø.)	75
Færder nasjonalpark (Fylkesmannen V.)	75
Klima- og miljødepartementet (600 + 300)	900
RFF Oslofjordfondet (oppstartsåret for denne delen)	1 000
Havforskningsinstituttet (Fiskeri- og Næringsdepartementet)	900
Sum inntekter 2018	3 100
Utgifter 2018	
Gjennomføring – timer forskere/ teknikere (sum timeverk = 1 313)	1 497
Toktgjennomføring – timer forskere/ teknikere (sum timeverk = 888)	1 058
Reiser/ møter	50
Innkjøp av tjenester (genetiske analyser)	100
Diverse driftsutgifter (trykking av brosjyre, lisens brukerundersøk., m.m.)	100
Innkjøp satellittmerker/ batteriskift (til merking av steinkobbe)	150
Innkjøp selgarn til merkestudie ytre Oslofjord	150

Sum utgifter 2018	3 100
--------------------------	--------------

Tabell 2. Inntekter og utgifter i budsjettåret 2019.

Inntekter 2019	x 1000
Østfold Fylkeskommune	75
Vestfold Fylkeskommune	75
Ytre Hvaler nasjonalpark (Fylkesmannen Ø.)	75
Færder nasjonalpark (Fylkesmannen V.)	75
Klima- og miljødepartementet (600 + 300)	900
RFF Oslofjordfondet (oppstartsåret for denne delen)	1 000
Havforskningsinstituttet (Fiskeri- og Næringsdepartementet)	900
Sum inntekter 2019	3 100
Utgifter 2019	
Gjennomføring – timer forskere/ teknikere (sum timeverk = 1 313)	1 497
Toktgjennomføring – timer forskere/ teknikere (sum timeverk = 888)	1 058
Feltgjennomføring – timer forskere/ teknikere merking av steinkobbe høsten 2019	200
Reiser/ møter	50
Innkjøp av tjenester (genetiske analyser)	100
Diverse driftsutgifter (analyser brisling, m.m.)	100
Diverse driftsutgifter (merkestudie steinkobbe ytre Oslofjord)	100
Sum utgifter 2019	3 100

Vurdering:

Vekst i inntekt gjennom tildeling av 1 million kroner per år i 2018-2019-2020 gjør at prosjektet i perioden dreies inn mot å produsere resultater fra toktvirksomhet og prøvetaking utført frem til nå og videre i prosjektet. Tilleggsbevilgning på 300' fra KLD til innsats på steinkobbe og brisling (se sak nr. 4) og videreføring av denne muliggjør gjennomføring av denne aktiviteten samt oppfølging i 2020.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen godkjenner bruk av midler i 2018 og budsjettforslaget for 2019.

Møte nr. 1 – 2019

Saksframlegg – sak nr.: 5

Status for nettbasert brukerundersøkelse

Saksbehandler: Even Moland og Sebastian Bosgraaf (HI)

Hva saken gjelder

Under styringsgruppens møte 23. august 2017 ble det fattet vedtak om å lage en nettbasert brukerundersøkelse, adskilt fra en informasjonsbrosjyre (som trykksak og på nett). Brukerundersøkelsen ble utviklet i GIS-programmet SeaSketch, med to formål: (1) samle informasjon om bruk av fjorden gjennom en spørreundersøkelse, og (2) samle informasjon om kjente og historiske fiskeplasser på folkemøte i Østfold og Vestfold våren 2018. Nettverktøyet og en pilotversjon av spørreundersøkelsen ble presentert av HI under styringsgruppemøtet 29. januar 2018. Etter en runde med innspill kom vi frem til en versjon av denne som ble lansert med åpen tilgang for alle fra april 2018. Linken ble delt til alle relevante lag og foreninger (dykkerklubber, båtforeninger osv.) på e-post og via Facebook.

Brosjyren for prosjektet forelå på nett og som trykksak i begynnelsen av oktober 2018. Den inneholdt et vedlegg med informasjon om brukerundersøkelsen og en oppfordring til å delta i denne:

Du kan være med!

«Som en del av dette arbeidet gjennomfører vi en brukerundersøkelse for sjøområdene i Ytre Oslofjord, innenfor og i tilknytning til Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker. I denne undersøkelsen har du mulighet til å gi informasjon om hvordan du bruker sjøområdene i Ytre Oslofjord. Informasjonen du gir vil ikke være offentlig tilgjengelig. Vi vil sammenstille besvarelsene og lage oversiktskart som viser hvordan ulike aktiviteter er fordelt i fjorden og sjøområdene.»

Brukerundersøkelsen blir nå avsluttet og vi går inn i fasen der besvarelsene skal oppsummeres og analyseres.

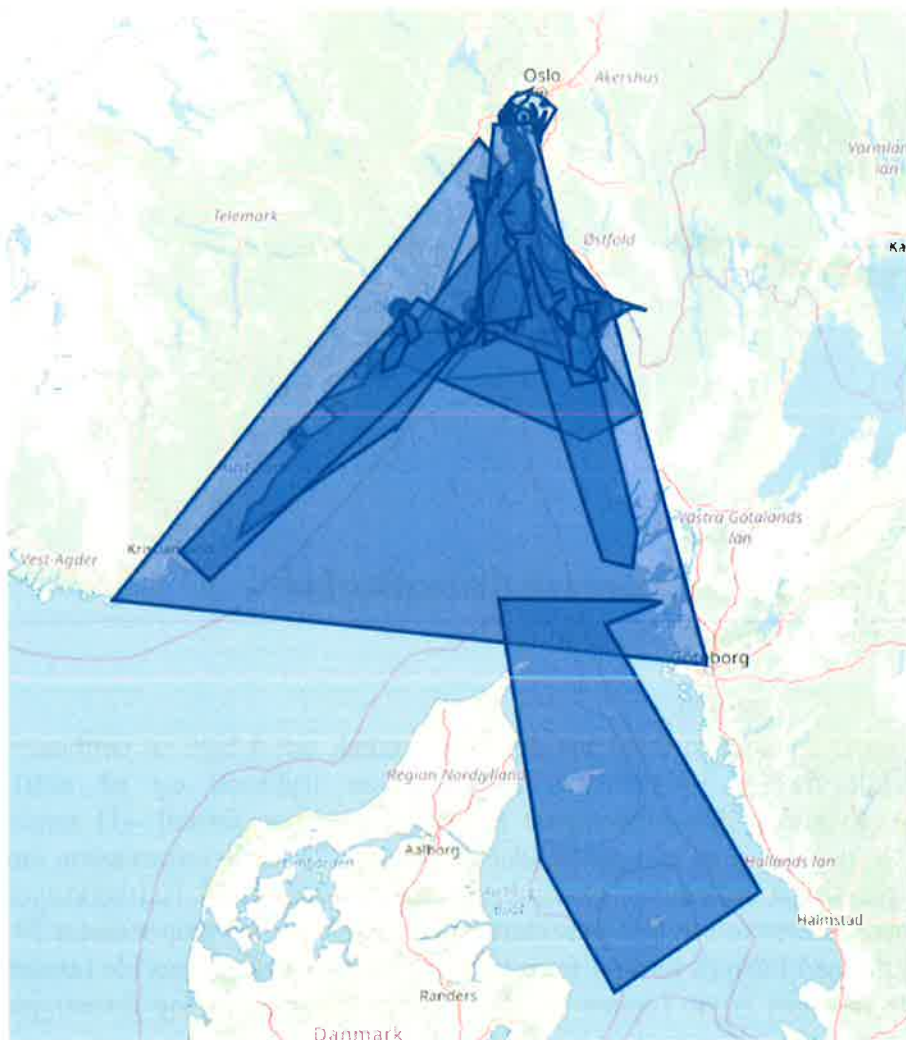

Fig. 1. Alle besvarelser i brukerundersøkelsen per 1.1.2019 (58 stk.) oppsummert som polygoner. Disse dekker arealer oppgitt av brukere som områder der de utøver sine aktiviteter (f.eks. fiske, båtliv, seiling, dykking).

Vurdering:

Selv om antall respondenter er lavere enn forventet inneholder brukerundersøkelsen viktig informasjon om hvor og hvordan respondentene bruker fjorden og tilgrensende områder i indre Skagerrak. Denne informasjonen skal oppsummeres og visualiseres på en mest mulighetsriktig måte. Benyttelsen av SeaSketch-verktøyet og gjennomføringen av brukerundersøkelsen har gitt prosjektet verdifull erfaring med god overføringsverdi til lignende fremtidige initiativ.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen ønsker at foreløpige analyser av informasjonen blir presentert av HI på neste SG-møte (i andre halvdel av 2019).

Møte nr. 1 – 2019

Saksframlegg – sak nr.: 4

Delprosjekt om sel og brisling i Ytre Oslofjord

Saksbehandler: Even Moland (HI) og Carla Freitas (HI)

Hva saken gjelder

Steinkobbene trives i Ytre Oslofjord, og dyrene som blir observert i områdene som inkluderer Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker hører mest sannsynlig til ulike kolonier. Steinkobbe blir regnet for å være stasjonære dyr. De er knyttet til områdene hvor de føder unger i siste halvdel av juni, dier i juli og har hårfelling i august. Resten av året sprer de seg noe mer ut for å finne føde, men de har likevel ikke regulære vandringer som en del andre arter sjøpattedyr. Som en del av søknaden til Sparebankstiftelsen («Frisk Oslofjord») beskrev vi et prosjekt på steinkobbe og selens rolle i økosystemet, samt en innsats for å kartlegge opprinnelsesbestander til brisling som opptrer i Ytre Oslofjord. Da denne delen av søknaden ikke ble finansiert gjennom tildelingen fra Sparebankstiftelse søkte vi om en mindre tilleggsbevilgning fra KLD for å begynne å jobbe med disse problemstillingene. Dette ble innvilget og prosjektet (ved HI) mottok 300 tusen kroner i 2018 for å komme i gang med pilotinnsats (se sak. nr. 6). Gjennom samarbeid med sjøpattedyrgruppen ved HI, og inkludering av nye prosjektmedarbeidere har vi i løpet av 2018 kjøpt inn nødvendig materiell og forberedt en feltinnsats på merking av steinkobbe høsten 2019.

Aktiviteten vil bestå av:

- Merking av steinkobber med GPS/GSM sendere i Ytre Oslofjord (aktuelle lokaliteter for merking er Tjømebåen, Tristeinen, Fulehuk, Torbjørnskjær, Heia) for å kunne studere område- og dybdebruk av sel og utveksling av dyr mellom bestandene. Prosjektet har 10 sendere tilgjengelig.
- Innsamling av avføring fra selens liggeplasser vil bli gjennomført for å sammenligne med diettundersøkelser som ble gjennomført for 15 år tilbake. Formålet er få mer kunnskap om hva som er selens viktigste næringskilde i ytre Oslofjord.

Brisling var gjenstand for et viktig fiskeri i Oslofjorden gjennom 40-, 50- og 60-tallet. Ca. 2000 tonn ble fisket per år i denne perioden. Fisket har kollapset, og i 2018 ble bare 139 tonn landet av et enkelt fartøy. Prosjektet vil bruke noe midler på å samle inn og analysere prøver fra brislingfangster i Oslofjorden. Noen prøver er allerede samlet inn av Hvaler-fisker John Harald Haraldsen som også er med i HIs referanseflåte. Gjennom samarbeid med faggruppen «Pelagisk fisk» ved HI vil vi sørge for at vi får best mulig informasjon tilbake og at våre lokale spørsmål omkring brisling settes inn i en større geografisk sammenheng når bestandsdynamikken til denne arten skal forstås.

Vurdering

Sjøpattedyr og pelagiske fisk er viktige komponenter i økosystemet. Sel er karismatiske dyr som engasjerer, og vi ser ofte sterke meninger i nyhetsmedia, både for og imot så vel fangst som fredning. Fiskebestandene i Ytre Oslofjord og østlige Skagerrak har, med noen få unntak, vist en negativ trend de siste tiårene. Det pågående prosjektet «Krafttak for kysttorsken» har som målsetning å vurdere, peke på og iverksette tiltak som kan bedre situasjonen for fiskeartene, med særlig fokus på kysttorsk. Lokal kunnskap og oppfatninger er viktige i prosessen, og prosjektets klare ambisjon er å ha et helhetlig perspektiv. I denne forbindelse er det nødvendig å inkludere selen i Ytre Oslofjord – steinkobben – ettersom en det er blitt sementert en oppfatning av denne arten som en betydelig konkurrent til mennesket og en mulig årsak til torskebestandens tilbakegang i østlige deler av Skagerrak. For arten brisling vil vi være med i det pågående arbeidet for å kartlegge genetikken til arten og dermed skaffe tilveie kunnskap om hvorvidt det vil være mulig å restaurere brislingbestanden/ - bestandene i Oslofjorden.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen støtter delprosjektet som kan bidra til ny og fornyet kunnskap om steinkobbens bevegelser, diett og rolle i økosystemet – samt kunnskap om brislingens bevaringsstatus.

Møte nr.1 – 2019

Saksframlegg – sak nr.: 3

Resultater av prøvefiske og genetiske undersøkelser 2018

Saksbehandler: Even Moland (HI), Ann-Elin Wårøy Synnes (UiA)

Hva saken gjelder

Datainnsamling for kartlegging av torskebestandene i begge nasjonalparker ble gjennomført i form av et tokt i mai 2018. Ruser ble benyttet på grunt vann (1 – 6 m) og fisketeiner/ havteiner ble brukt på dypere vann (15 – 30 m). Tilsammen gjennomførte Havforskningsinstituttet 150 ruse- og teinedøgn i begge nasjonalparker og tilgrensende områder. Resultater fra de genetiske analysene av vevsprøver tatt av fra torsk under torsketoktet gjennomført i mai 2018 foreligger nå. Det ble funnet torsk med kyst- og Nordsjøopprinnelse på begge sider av fjorden (se Fig. 1). I Vestfold ble det tatt vevsprøver av totalt 87 torsk, hvorav fordelingen var 31 % kysttorsk (n = 27) og 69 % «Nordsjø» (n = 60). I Østfold ble det tatt vevsprøve av totalt 45 torsk, hvorav fordelingen var 48 % kysttorsk (n = 22) og 52 % torsk med Nordsjøopprinnelse (n = 23). Den geografiske fordelingen av de to torsketypene viser at det er noe kysttorsk i store deler av begge nasjonalparkområdene.

Under gjennomføringen av konsultasjoner med interessegrupper (fritids- og yrkesfiskere) gjennomført i mars 2018 kom det fram at det var nødvendig å utvide området for forsøksfiske på begge sider av fjorden. På vestfoldsiden mottok vi råd om å undersøke «Træla» og Vestfjorden (nord og vest for Nøtterøy). På østfoldsiden ble vi rådet til å undersøke Løperen opp til og med Øra, Kure- og Krokstadvfjorden samt farvannene rundt Rauer. Alle steder ble det registret- og tatt prøver av torsk. Kanalen i Tønsberg gav også fangster av torsk. Torsk større en 25 cm blir merket med et såkalt «T-bar-merke». Disse merkene har informasjon om prosjektet og hvordan funn av merket fisk skal rapporteres til en database ved HI.

Torsken funnet i 2018 i besto av både 1-, 2-, og 3-årig torsk, samt noen få eldre/ større individer (se Fig. 2).

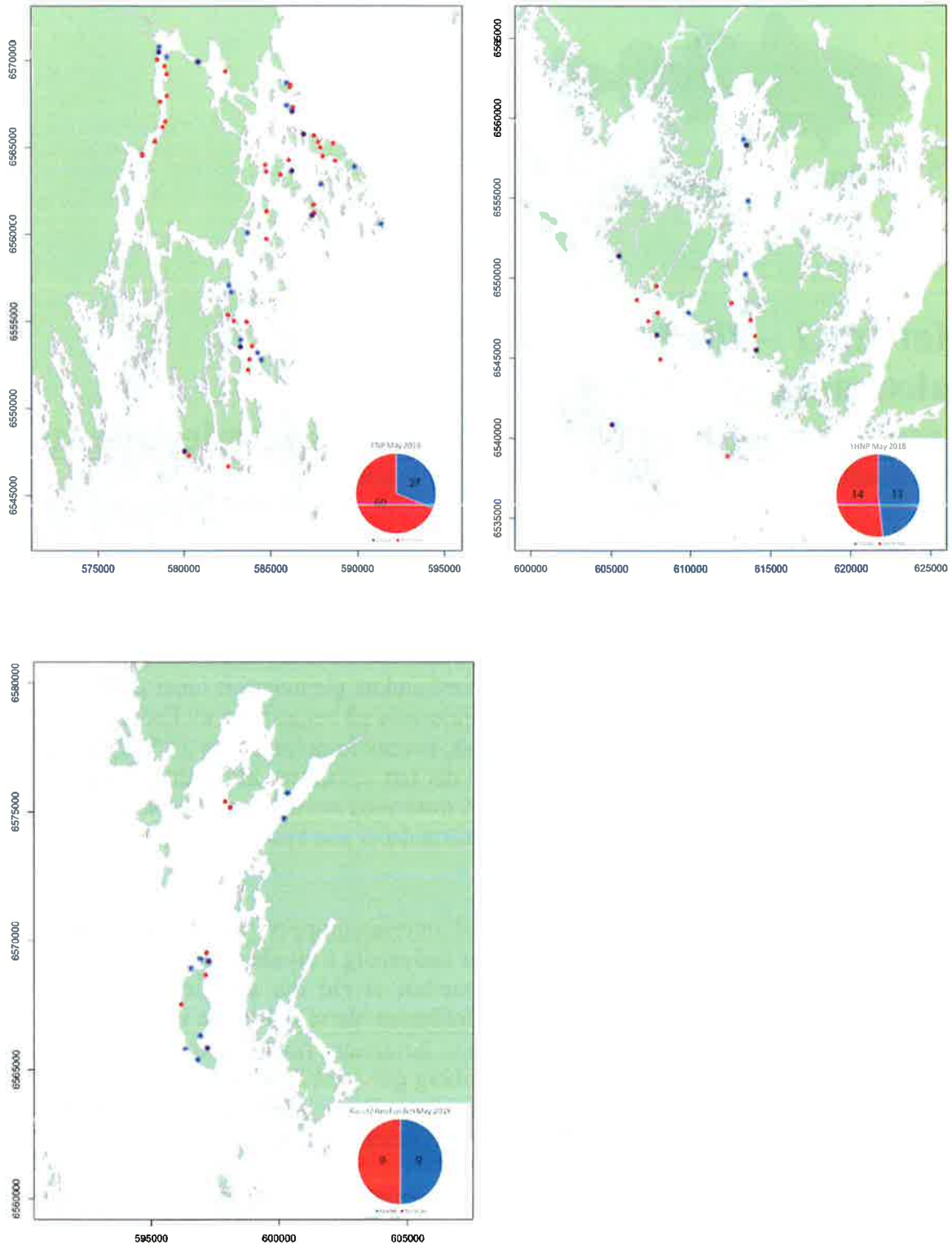
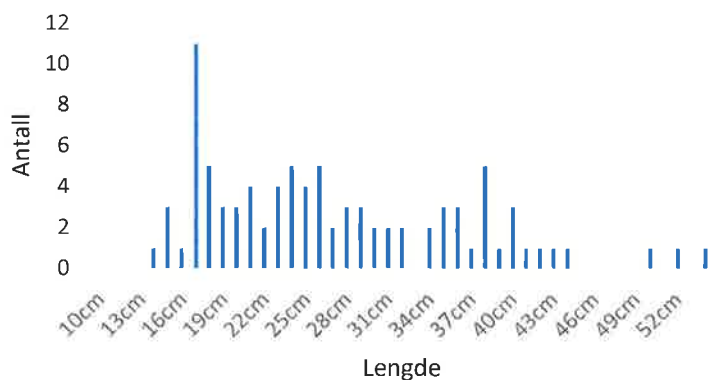

Fig. 1. Opprinnelsesbestand til torsk fanget i eller ved Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker under Havforskningsinstituttets tokt gjennomført i mai 2018. Røde symboler indikerer individer med opprinnelse «Nordsjø», og blå symboler indikerer individer med opprinnelse «kyst/ fjord» basert på populasjonsgenetiske analyser. Noen symboler/ posisjoner representerer funn av mer enn en torsk.

Lengdefordeling Vestfold mai 2018

Lengdefordeling Østfold mai 2018

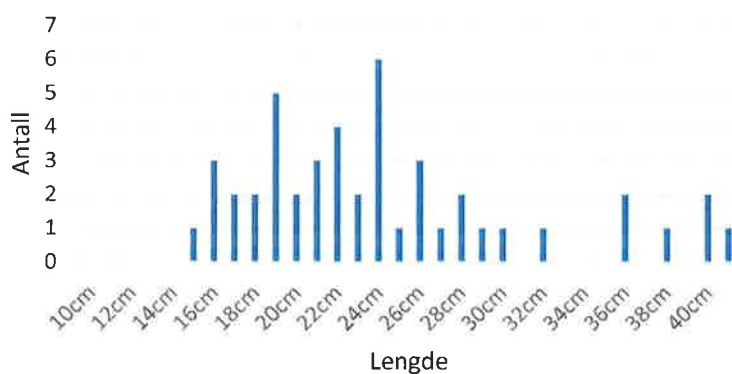

Fig. 2. Lengdefordeling til torsk fanget med ruser og fisketeiner i mai 2018.

Vurdering

Toktet og forsøksfisket etter torsk for genetiske undersøkelser er nyttig og viste at det er mulig å samle inn vevsprøver fra mange stasjoner i et store geografisk område i løpet av ganske få dager. Ikke minst viste toktet at det er noe kysttorsk i områdene, selv om det også i 2018 i all hovedsak dreiet seg om småtorsk. Ruse- og teinefisket vil fortsette å være nyttig for en fiskeriavhengig vurdering av tilstanden til fiskesamfunnet i ytre Oslofjord, ikke minst i lys av de tiltak som gjennomføres for å bedre tilstanden.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen anbefaler videreføring av torsketoctet/ fisketoctet i prosjektperioden (2019 og 2020).

Møte nr. 1 – 2019

Saksframlegg – sak nr.: 2

Torskefredning – behov for referanseområder (nullfiskeområder) i forskningsøyemed

Saksbehandler: Even Moland (HI), Atle Haga (Østfold FK), Monika Olsen (Ytre Hvaler nasjonalpark)

Hva saken gjelder:

I forrige SG-møte den 28. august 2018, sak nr. 5, uttalte styret seg kritisk til Fiskeridirektoratets forslag om generell torskefredning i hele Oslofjordregionen samt innføring av totalt fiskeforbud i noen utvalgte områder f.o.m. januar t.o.m. april. Styret påpekte bl.a. at disse tiltakene ikke var tilstrekkelig faglig fundert og manglet legitimitet i befolkningen. De instansene som deltar i prosjektet, gav også høringsuttalelser hver for seg som inneholdt omtrent det samme.

Kysttorsk-prosjektet hadde på sin side beskrevet behov for å sikre spesifikke yngle- og oppvekstområder for torsk gjennom å innføre fiskeforbud året rundt i designerte områder (nullfiskeområder) – i tråd med prosjektets mandat. Slike områder skulle, etter opprettelse i samråd med interessegrupper/ samarbeidspartnere, følges opp med overvåking for å vurdere effektene av vern, ikke bare for torsk, men også for de andre artene omfattet av tiltaket. Områdene ville da samtidig også sikre et godt vern av hummer. Forslag til utforming og avgrensning av områdene ble gjort våren 2018 etter dialogmøter med Fiskarlaget og Småfisker'n i Vestfold og Østfold.

Fiskeridirektoratet valgte i sin tilråding hovedsakelig å opprettholde sitt opprinnelige forslag, og se bort fra Kysttorsk-prosjektets innvendinger. Imidlertid påpeker Gunnstein Bakke i mail til prosjektet den 30. november:

«Så er det en ting med arbeidet videre i Kysttorsk-prosjektet som noen må tenke på. HI ønsker referanseområder med nullfiske. Vi avviser ikke det som dere ser i vår tilråding, men skyver det over i en dialog vi må ha med HI om oppfølging. Utfordringen ligger i at det ikke er alle i Kysttorskprosjektet som synes å følge HI på denne ideen.»

På dette grunnlag fremmer sekretariatet nå forslag om hvordan vi skal gå videre i prosjektet med å opprette noen nullfiskeområder.

Vurdering, videre opplegg

Høringsmøtene med fiskeriorganisasjonene våren 2018 gav mange konkrete innspill på lokalisering og avgrensning av de viktigste yngle- og oppvekstområder for torsk. I Østfold ble også de viktigste hummerområder særlig etterspurt. HI har etter møtene samkjørt innspillene med egen kunnskap, og skissert de viktigste lokalitetene i et kartlag. På fjorårets møter lovte vi å komme tilbake til organisasjonene våren 2019 med forslag til nullfiskeområder basert på innhentet kunnskap.

Fiskeridirektoratets forslag om store bevaringsområder med totalfredning av all fisk i 4 måneder har vakt betydelig mostand både fra yrkesfiskere og sportsfiskere. Følgelig er det krevende nå å foreslå og sende på høring ytterligere verneforslag. Sekretariatet vurderer det imidlertid slik at det er svært viktig for kysttorskprosjektet å få sikret noen yngle- og oppvekstområder for torsk mot all fiske året rundt, slik at det kan fungere som reelle referanseområder hvor flere arter kan overvåkes for å se på effektene av fiskeforbud både inne i områdene og evt. i tilgrensede områder. I Østfold vil områdene avgrensnes slik at de også fanger opp gode leveområdene for hummer.

Sekretariatet vil foreslå at vi jobber videre med dette i første halvår, og at det legges opp til en god dialog med fiskernes organisasjoner. I løpet av våren vil det bli holdt nye møter med fylkeslagene til Fiskarlaget og Småfisker'n som forespeilet i fjor, og det legges også opp til møte med fylkeslagene til Norges Jeger- og Fiskerforbund.

Sekretariatet vil dernest kunne legge fram konkrete forslag til nullfiskeområder på neste SG-møte høsten 2019. Det legges til grunn at de forslag som da fremmes, i størst mulig grad er omforent også med fiskernes organisasjoner både mht. til hvilke lokaliteter som foreslås, avgrensning og vernebestemmelser (eventuelle unntak), slik at forslagene kan få bred tilslutning i den påfølgende formelle høring.

Forslag til vedtak

Sekretariatet legger fram forslag til nullfiskeområder på neste SG-møte. Det legges til grunn at de forslag som da fremmes, i størst mulig grad er omforent også med fiskernes organisasjoner både mht. til hvilke lokaliteter som foreslås, avgrensning og vernebestemmelser (eventuelle unntak), slik at forslagene kan få bred tilslutning i den påfølgende formelle høring.